

PROTOKOL O POSTUPANJU ŠKOLE U KRIZNIM SITUACIJAMA

Sadržaj:

PROTOKOL O POSTUPANJU ŠKOLE U KRIZNIM SITUACIJAMA	1
PROTOKOL O POSTUPANJU ŠKOLE U KRIZNIM SITUACIJAMA	3
DEFINICIJA NASILJA	3
POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA MEĐU DJECOM	4
POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NORMALNOG VRŠNJAČKOG SUKOB	5
POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SAZNANJA ILI SUMNJE NA NASILJE U OBITELJI	6
POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA PREMA UČENICIMA OD STRANEODRASLE OSOBE U ŠKOLI (UČITELJA, RODITELJA, DRUGIH ZAPOSLENIKA ŠKOLE, NEPOZNATIH OSOBA).....	6
POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILNOG PONAŠANJA ODRASLE OSOBE NAD ODRASLOM OSOBOM U ŠKOLI	7
POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA PREMA DJELATNICIMA ŠKOLE OD STRANE UČENIKA.....	7
SAVJETI ZA UČENIKE.....	8
Kako se nositi s nasilništvom u školi?.....	8
Kako riješiti sukob?	9
Tehnike rješavanja sukoba.....	9
PROTOKOL O RESTITUCIJI.....	10
Što je zlostavljanje?	12
EVIDENCIJA ŠKOLE O SUKOBIMA I NASILJU U ŠKOLI.....	13
OBRAZAC ZA OPIS DOGAĐAJA	14

PROTOKOL O POSTUPANJU ŠKOLE U KRIZNIM SITUACIJAMA

UVOD

Protokol se odnosi na preveniranje mogućih situacija povećanog rizika, kao i na postupanje u konkretnim situacijama sa ciljem zaštite djece, kao i svih djelatnika koji o njima skrbe u procesu odgoja i obrazovanja. Temelji se na odredbama Zakona o osnovnom školstvu, Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, Zakona o radu, Kaznenom zakonu, na sadržaju i obavezama propisanim Programom aktivnosti za sprječavanje nasilja među djecom i mladima kojeg je donijela Vlada Republike Hrvatske 25. veljače 2004., ali i drugim podzakonskim aktima škole. On utvrđuje obveze i odgovornosti, kao i načine postupanja tj. što treba činiti ravnatelj, stručni suradnik, učitelj, učenik, drugi djelatnik škole ili roditelj (skrbnik djeteta). Protokol je dio Pravilnika o kućnom redu škole i objavljen je na internetskim stranicama Škole.

Protokol sadrži:

1. općeprihvaćenu definiciju nasilja;
2. postupanje škole u slučaju nasilja među djecom;
3. postupanje škole u slučaju običnog vršnjačkog sukoba;
4. postupanje škole u slučaju saznanja ili sumnje o nasilju u obitelji;
5. postupanje škole u slučaju nasilja prema učenicima od strane odrasle osobe u školi (učitelja, roditelja, drugih zaposlenika škole, nepoznatih osoba);
6. postupanje škole u slučaju nasilnog ponašanja odrasle osobe nad odraslom osobom u školi;
7. postupanje škole u slučaju nasilja prema djelatnicima škole od strane učenika škole
8. evidencija škole o sukobima i nasilju u školi
9. obrazac za opis događaja koji popunjava osoba koja je izazvala događaj.

Koordinatori protokola o postupanju škole u kriznim situacijama su: razrednik/ca, psiholog i ravnatelj/ca.

DEFINICIJA NASILJA

Definicija nasilja i običnog sukoba vršnjaka preuzeta je iz Protokola o nasilju među djecom koji je donijela Vlada Republike Hrvatske .

Nasiljem među djecom i mladima smatra se svako namjerno fizičko ili psihičko nasilno ponašanje usmjereno prema djeci i mladima od strane njihovih vršnjaka učinjeno s ciljem povrjeđivanja, a koje se, neovisno o mjestu izvršenja, može razlikovati po obliku, težini, intenzitetu i vremenskom trajanju i koje uključuje ponavljanje istog obrasca i održava neravnopravan odnos snaga (jači protiv slabijih ili grupa protiv pojedinaca).

Nasiljem među djecom i mladima smatra se osobito:

- namjerno uzrokovani fizički napad u bilo kojem obliku, primjerice udaranje, guranje, gađanje, šamaranje, čupanje, zaključavanje, napad različitim predmetima, pljuvanje i slično bez obzira da li je kod napadnutog djeteta nastupila tjelesna povreda,
- psihičko i emocionalno nasilje prouzročeno opetovanim ili trajnim negativnim postupcima od strane jednog djeteta ili više djece. Negativni postupci su: ogovaranje, nazivanje pogrđnim imenima, ismijavanje, zastrašivanje, izrugivanje, namjerno zanemarivanje i isključivanje iz skupine kojoj pripada ili isključivanje i zabranjivanje sudjelovanja u različitim aktivnostima s ciljem nanošenja patnje ili boli, širenje glasina

s ciljem izolacije djeteta od ostalih učenika, oduzimanje stvari ili novaca, uništavanje ili oštećivanje djetetovih stvari, ponižavanje, naređivanje ili zahtijevanje poslušnosti ili na drugi način dovođenje djeteta u podređeni položaj, kao i sva druga ponašanja počinjena od djeteta i mlade osobe (unutar kojih i spolno uznemiravanje i zlostavljanje) kojima se drugom djetetu namjerno nanosi fizička i duševna bol ili sramota.

Nasilje podrazumijeva **šest definirajućih čimbenika**:

- namjera da se drugom nanese šteta ili ozljeda;
- intenzitet i trajanje (opetovanost nasilničkog ponašanja);
- moć nasilnika (nesrazmjer obzirom na dob, snagu, brojčana nadmoć);
- ranjivost i nemoć žrtve;
- manjak podrške;
- posljedice.

U svim slučajevima nasilja među djecom koji su definirani navedenim čimbenicima škola će postupati u skladu s Protokolom o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima kojeg je donijela Vlada Republike Hrvatske u listopadu 2004.

Nužno je razlikovati nasilje (zlostavljanje) među djecom i mladima od običnog sukoba vršnjaka. Obični **sukob vršnjaka** ima slijedeća **obilježja**:

1. nema elemenata navedenih za nasilništvo: radi se o sukobu vršnjaka koji oni ne rješavaju na miran, nego na neki drugi način; ne postupaju jedan prema drugome s namjerom ozljeđivanja ili nanošenja štete; nema nerazmjera moći; nema težih posljedica za djecu u sukobu;
2. djeca ne inzistiraju da mora biti po njihovom po svaku cijenu;
3. mogu dati razloge zašto su u sukobu;
4. ispričaju se ili prihvate rješenje u kojem nema pobjednika i poraženog;
5. slobodno pregovaraju da bi zadovoljili svoje potrebe;
6. mogu promijeniti temu i otići iz situacije u kojoj je došlo do sukoba.

POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA MEĐU DJECOM

U svim slučajevima nasilja među djecom koji su definirani navedenim čimbenicima škola je dužna postupati u skladu s Protokolom o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima kojeg je donijela Vlada Republike Hrvatske .U slučaju nasilja među djecom u školi **djelatnici škole** dužni su:

- odmah **prekinuti nasilno ponašanje** učenika i odvojiti učenike;
- pružiti **pomoć i podršku učeniku koji je doživio nasilje**;
- **obavijestiti o događaju**, razrednika, stručnog suradnika škole ili ravnatelja.

U slučaju prijave nasilja ili dojave o nasilju među djecom imenovane stručne osobe za koordiniranje aktivnosti vezanih uz problematiku nasilja - **stručni suradnici škole i ravnatelj** dužni su:

- odmah **poduzeti mjere da se zaustavi i prekine aktualno nasilno postupanje prema djetetu**, a u slučaju potrebe zatražiti pomoć drugih djelatnika škole ili po potrebi pozvati djelatnike policije;
- ukoliko je dijete povrijeđeno u mjeri koja zahtijeva liječničku intervenciju ili pregled ili se prema okolnostima slučaja može razumno pretpostaviti ili posumnjati da su takva intervencija ili pregled potrebni, odmah **pozvati službu hitne liječničke pomoći** ili na najbrži mogući način, koji ne šteti zdravlju djeteta, **prepratiti ili osigurati pratnju djeteta od strane stručne osobe liječniku** te sačekati liječnikovu preporuku o daljnjem postupanju i dolazak djetetovih roditelja ili zakonskih zastupnika;
- odmah po prijavljenom nasilju o tome **obavijestiti roditelje djeteta ili zakonske**

zastupnike te ih upoznati sa svim činjenicama i okolnostima koje je do tada doznala i izvijestiti ih o aktivnostima koje će se poduzeti;

- po prijavi, odnosno dojavi nasilja odmah **obaviti razgovor s djetetom koje je žrtva nasilja**, a u slučaju da je postojala liječnička intervencija, uz dogovor s liječnikom, čim to bude moguće. Ovi razgovori s djetetom obavljaju se uvijek u nazočnosti nekog od stručnih djelatnika škole, a na način da se postupa posebno brižljivo, poštujući djetetovo dostojanstvo i pružajući mu potporu;
- roditeljima ili zakonskim zastupnicima djeteta koje je žrtva vršnjačkog nasilja dati **obavijesti o mogućim oblicima savjetodavne i stručne pomoći djetetu** u odgojno-obrazovnoj ustanovi i izvan nje, a sa ciljem potpore i osnaživanja djeteta te prorade traumatskog doživljaja;
- **obaviti razgovor s drugom djecom ili odraslim osobama** koje imaju spoznaju o učinjenom nasilju te utvrditi sve okolnosti vezane uz oblik, intenzitet, težinu i vremensko trajanje nasilja;
 - ukoliko se radi o osobito teškom obliku, intenzitetu ili dužem vremenskom trajanju nasilja, koje može izazvati traumu i kod druge djece koja su svjedočila nasilju, **savjetovati se s nadležnom stručnom osobom ili službom poradi pomoći djeci, svjedocima nasilja;**
 - što žurnije obaviti **razgovor s djetetom koje je počinilo nasilje, ukazati djetetu na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja te ga savjetovati i poticati na promjenu takvog ponašanja, a tijekom razgovora posebno obratiti pozornost iznosi li dijete neke okolnosti koje bi ukazivale da je dijete žrtva zanemarivanja ili zlostavljanja** u svojoj obitelji ili izvan nje, u kojem slučaju će se odmah **izvijestiti centar za socijalnu skrb**, a po potrebi ili sumnji na počinjenje kažnjive radnje izvijestiti policiju ili nadležno državno odvjetništvo, a škola će poduzeti sve **mjere za pomirenje djece i za stvaranje tolerantnog, prijateljskog ponašanja u školi;**
 - pozvati **roditelje ili zakonske zastupnike djeteta koje je počinilo nasilje, upoznati ih s događajem**, kao i s neprihvatljivošću i štetnošću takvog ponašanja, **savjetovati ih** sa ciljem promjene takvog ponašanja djeteta te ih pozvati na uključivanje u savjetovanje ili stručnu pomoć unutar škole ili izvan nje (centri za socijalnu skrb, poliklinike za zaštitu djece, obiteljska savjetovaništa i slično) i izvijestiti ih o obvezi škole da slučaj prijavi nadležnom centru za socijalnu skrb, Uredima državne uprave u županijama (Upravni odjel za obrazovanje, šport, socijalnu skrb i civilno društvo), policiji ili nadležnom državnom odvjetništvu;
 - poduzetim aktivnostima, razgovorima, izjavama te svojim opažanjima **sačiniti službene bilješke, kao i voditi odgovarajuće evidencije zaštićenih podataka** koje će se dostaviti na zahtjev drugim nadležnim tijelima te o događaju **izvijestiti Učiteljsko vijeće škole.**

POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NORMALNOG VRŠNJAČKOG SUKOB

U slučaju normalnog vršnjačkog sukoba svaki djelatnik škole dužan je:

1. odmah **prekinuti sukob** među djecom;
2. **obavijestiti o sukobu razrednika, stručne suradnike ili ravnatelja škole;**
3. **razrednik, stručni suradnik ili ravnatelj će obaviti razgovore sa sukobljenim učenicima;**
4. dogovoriti će s učenicima da se **međusobno ispričaju, prihvate rješenje u kojem nitko neće pobijediti**, da jedan drugom nadoknade eventualnu štetu (**restitucija**);
5. tražiti od učenika da **popune odgovarajući obrazac o događaju;**

6. u slučaju da učenik češće dolazi u takve sukobe s vršnjacima razrednik i stručni suradnik će **pozvati roditelje u školu sa ciljem prevladavanja takve situacije i pomoći učeniku;**

7. prema potrebi učenik će biti **uključen u dodatni rad (savjetodavni rad , pedagoška i/ili defektološka pomoć)** u školi ili izvan škole u dogovoru s roditeljima (starateljima);

8. ako učenik učestalo krši pravila, ne poštuje dogovore, ne prihvaća restituciju, škola će **primijeniti odgovarajuće pedagoške mjere** u skladu s Pravilnikom o pedagoškim mjerama;

9. u slučaju da sve prethodno navedene mjere ne dovedu do poboljšanja ponašanja učenika i u slučaju nesuradnje roditelja škola će postupiti po točki 2. ovog Protokola.

POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SAZNANJA ILI SUMNJE NA NASILJE U OBITELJI

U slučaju da neki djelatnik škole dobije informaciju ili ima sumnju da je dijete unutar obitelji izloženo ili svjedoči nasilnom ponašanju nekog člana obitelji ili je zanemareno, taj djelatnik je dužan, odmah o tome obavijestiti razrednika, ravnatelja i stručne suradnike škole.

Ravnatelj i stručni suradnici su dužni:

1. **obaviti razgovor s djetetom** ako je dostupno i tijekom razgovora upoznati dijete s daljnjim postupanjem;

2. **pozvati djetetove roditelje** odmah na razgovor i upoznati ih sa značajnim saznanjima i informacijama koje djelatnici škole posjeduju – ako je dijete zlostavljao jedan roditelj, upoznati s time drugog roditelja;

3. **upozoriti roditelje na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja** i informirati ih o obvezi škole da slučaj prijavi nadležnom CZSS, policiji i Upravni odjel za obrazovanje, šport, socijalnu skrb i civilno društvo;

4. ako su roditelji spremni za suradnju, **uključiti ih u savjetovanje unutar škole** ili im preporučiti odgovarajuće ustanove;

5. ako je dijete zlostavljano od oba roditelja ili postoji sumnja na takvo zlostavljanje, odmah **obavijestiti o tome CZSS** i postupati dalje u dogovoru sa CZSS;

6. ako roditelji odbijaju suradnju, o tome **informirati CZSS**, Upravni odjel za obrazovanje, šport, socijalnu skrb i civilno društvo

7. ako je djetetu potrebna pomoć ili **pregled liječnika**, s djetetom liječniku idu roditelj (ako je dostupan i ako ne postoji sumnja da je on zlostavljač) ili predstavnik škole tj. CZSS;

8. tijekom razgovora s djetetom stručni suradnik mora **voditi službenu zabilješku** koju uz ravnatelja potpisuje i stručni suradnik koji je obavio razgovor i razrednik ili druga povjerljiva osoba;

9. surađivati s nadležnim CZSS i djelovati usklađeno u cilju dobrobiti djeteta.

POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA PREMA UČENICIMA OD STRANE ODRAASLE OSOBE U ŠKOLI (UČITELJA, RODITELJA, DRUGIH ZAPOSLENIKA ŠKOLE, NEPOZNATIH OSOBA)

U slučaju kada postoji sumnja ili je učenik doživio zlostavljanje od strane odrasle osobe u školi (djelatnika škole, svog roditelja ili roditelja drugog učenika odnosno nepoznate osobe) djelatnik škole je obvezan:

- odmah pokušati **prekinuti nasilno postupanje** prema djetetu;

- ako u tome ne uspije, odmah **pozvati ravnatelja, stručnog suradnika škole ili drugog djelatnika škole** kako bi pokušali prekinuti nasilno postupanje prema djetetu i

obavijestiti policiju;

- ako uspije prekinuti nasilno ponašanje prema djetetu, o tome **obavijestiti ravnatelja ili stručnog suradnika škole;**
- **upozoriti osobu koja se ponaša nasilno** na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja i informirati je o obvezi škole da slučaj prijavi nadležnom CZSS , policiji, Upravni odjel za obrazovanje, šport, socijalnu skrb i civilno društvo te Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa;
- o događaju **obavijestiti CZSS, policiju, Upravni odjel za obrazovanje, šport, socijalnu skrb i civilno društvo te Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa;**
- stručni suradnik dužan je **obaviti razgovor s djetetom** odmah po saznanju o događaju sa ciljem normaliziranja osjećaja djeteta i sprečavanja dugoročnih posljedica traume te tijekom razgovora s djetetom **voditi službenu zabilješku** koju uz ravnatelja potpisuje i stručni suradnik koji je obavio razgovor i razrednik ili druga povjerljiva osoba;
- kada stručni suradnik obavi razgovor s djetetom ravnatelj, stručni suradnik, razrednik ili član Učiteljskog vijeća trebaju o događaju odmah **obavijestiti roditelje** djeteta (ili drugog roditelja ako se jedan od roditelja nasilno ponašao u školi prema vlastitom djetetu) i pozvati ih da dijete odvedu kući te ih informirati o eventualnoj potrebi uključivanja djeteta i roditelja u savjetovanje i stručnu pomoć u školi ili van škole;
- u slučaju da je dijete ozlijeđeno ili postoji sumnja da bi moglo biti ozlijeđeno, treba ga odvesti na **liječnički pregled**, pri čemu s njim u pratnji ide roditelj (ako je dostupan) ili predstavnik škole ili CZSS.

POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILNOG PONAŠANJA ODRASLE OSOBE NAD ODRASLOM OSOBOM U ŠKOLI

U slučaju nasilnog ponašanja odrasle osobe (roditelja učenika, nepoznate osobe, djelatnika škole) prema drugoj odrasloj osobi u školi (roditelju učenika ili djelatniku škole) te u slučaju da postoje informacije da odrasla osoba u prostor škole unosi oružje ili druge predmete koji mogu ugroziti sigurnost osoba i imovine u školi, djelatnik škole koji ima tu informaciju ili je nazočan mora:

- odmah pokušati **prekinuti nasilno ponašanje;**
- **upozoriti osobu** koja se nasilno ponaša na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja tj. unošenja opasnih predmeta u prostor škole i zatražiti od nje **da napusti prostor škole;**
- ako u tome ne uspije, odmah **pozvati ravnatelja škole, stručnog suradnika ili drugog djelatnika škole** kako bi pokušali prekinuti nasilno ponašanje i obavijestiti policiju;
- ako uspije prekinuti nasilno ponašanje, odmah o tome obavijestiti ravnatelja ili stručnog suradnika
- o događaju **obavijestiti policiju, CZSS, Upravni odjel za obrazovanje, šport, socijalnu skrb i civilno društvo te Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.**

POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA PREMA DJELATNICIMA ŠKOLE OD STRANE UČENIKA

U slučaju da je djelatnik škole doživio nasilje ili prijetnju nasiljem od strane učenika škole on treba o tome izvijestiti ravnatelja ili stručne suradnike škole. Oni će:

- **razgovarati s učenikom** u prisustvu razrednika i voditi **službenu zabilješku** o razgovoru;

- odmah **obavijestiti roditelje** učenika te ih upozoriti na neprihvatljivost takvog ponašanja;
- prema učeniku **poduzeti odgovarajuće pedagoške mjere** koje će donijeti Učiteljsko vijeće u skladu s Pravilnikom o pedagoškim mjerama;
- **uključiti učenika u stručni tretman** u školi ili u dogovoru s roditeljima u ustanovi van škole;
- svemu **izvijestiti CZSS i Upravni odjel za obrazovanje, šport, socijalnu skrb i civilno društvo, a po potrebi i policiju;**
- ako je riječ o prijetnjama nasiljem ili o nasilju u školi, zbog čega je škola uključila i policiju, o takvim situacijama je potrebno prvo usmeno, a zatim i pismenom bilješkom (na propisanom obrascu) **izvijestiti Upravni odjel za obrazovanje, šport, socijalnu skrb i civilno društvo te Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.**
- U slučaju da bilo kojem nasilnom ponašanju u prostoru škole svjedoče drugi učenici, a nasilno ponašanje je neuobičajeno rijetko i intenzivno te može rezultirati traumatiziranjem svjedoka, ravnatelj ili stručni suradnik su dužni **osigurati stručnu pomoć tim učenicima.** Dužni su savjetovati se s nadležnom i stručnom osobom koja ima iskustva u radu s traumatiziranim osobama o potrebi i načinu pružanja stručne pomoći svjedocima nasilja.

Prilog 1.

SAVJETI ZA UČENIKE

Kako se nositi s nasilništvom u školi?

Ako imaš problema u školi, netko te izaziva, ruga ti se, udara te, uzima tvoje stvari, govori ružne riječi, ismijava te - postoji puno stvari koje možeš učiniti da se zaštitiš: Nemoj misliti da se to događa samo tebi – događa se mnogima i na svim mogućim mjestima. Ne misli da to zaslužuješ zbog nekog razloga –nasilnici su ti koji imaju problem. Budi čvrst/a i jasan/na – gledaj ga/ju u oči i **reci PRESTANI!!!!**

Ne možeš promijeniti nasilnika, ali možeš reći odrasloj osobi koja može s njim razgovarati i kazniti ga (oni ponekad prijete ako nekom želiš reći, ali samo zato jer znaju da mogu biti spriječeni).

Nastavi govoriti dok netko nešto ne poduzme.

Ne koristi nasilje nad nasilnikom.

Ne suočavaj se sam/sama s tim problemom.

Ako znaš za neki slučaj nasilja, ispričaj ga roditeljima, psihologu, razredniku, učitelju...

Ako ti se netko ruga reci mu samo «...aha, da, štogod...» i pokaži mu da te ne uznemiruje.

Druži se! Da bi stekao/stekla prijatelje, važno je biti prijatelj (budi ljubazan, razgovaraj s njima, slušaj ih...).

Potporna roditelja (ili neke druge odrasle osobe u koju imaš povjerenja) je jako važna, pa uvijek s njima podijeli svoju uznemirenost.

Ne izbjegavaj školu jer time samo odgađaš problem, a i zaostaješ u gradivu.

Često braća, sestre i prijatelji znaju za zastrašivanje puno prije nego roditelji ili nastavnici te ne reagiraju jer ih je to žrtva zamolila ili iz straha da i oni ne postanu žrtve. Progovorite, jer će se jedino tako zastrašivanje i nasilničko ponašanje zaustaviti!

Kako riješiti sukob?

Osjećaji koji se javljaju kad nas netko povrijedi idu od ljutnje i bijesa do tuge, gorčine, povrijeđenosti, zabrinutosti, boli. Zbog tih negativnih misli je teško dobro razriješiti sukob, a ponekad ga ne možemo riješiti. Obično tražimo krivca. Kada okrivljujemo drugu osobu o njoj mislimo negativno. Manje je važno tko je kriv za sukob. **Važnije je riješiti ga!!!!**

Tehnike rješavanja sukoba

Zalaži se za svoja prava

Kaži ili učini nešto ako te napadaju. Brani riječima svoja prava, ne kršeći tuđa – tvoje pravo prestaje na vrhu nečijeg nosa. Uvažavaj razlike među vama.

Izrazi svoje osjećaje

Odgovorani si za ono što govoriš. Izrazi svoje osjećaje riječima, radije nego tučnjavom.

Koristi „ja“ govor.

Osobi u sukobu jasno kaži što te kod njegovih postupaka smeta, kako se osjećaš i što želiš da druga osoba učini.

Slušaj aktivno

Slušaj što ti druga osoba govori. Nemoj za to vrijeme smišljati svoj odgovor. Nemoj upadati u riječ i prekidati – to se doživljava kao napad, a može dovesti i do nesporazuma jer ne čuješ ono bitno. Pričekaj malo dok završi, daj joj vremena. Povremeno ponovi ono što čuješ da se uvjeriš da dobro razumiješ. Stavi se u njegov položaj. Zabranjeno je napadanje, ruganje, omalovažavanje i kritiziranje. Druga osoba ima pravo na svoj stav. Ohrabruj smiješkom, kimanjem glave, gledaj osobu.

Smisli moguća rješenja

Koristi oluju ideja. Oluja ideja je aktivnost u kojoj dvoje ili više ljudi pokušava zajedno doći do što više različitih ideja. Možemo ju koristiti u rješavanju sukoba, ali i u smišljanju ideja za sastavak, priču, zadaću iz hrvatskog, rješavanje različitih zadataka, smišljanje novih, originalnih ideja i rješenja. Smislite, zajedno ili sami, što više rješenja. Kada iscrpiti sve ideje ponovo pregledajte popis, promislite i svakoj ideji pridružite ocjenu od 1 do 5, prema tome da li je i koliko korisna za rješavanje sukoba. Na kraju izaberite najbolje rješenje. Isprobajte to rješenje. Nakon toga izvršite promjene ako je potrebno. Najbolje da postignete dogovor u kojem ste oboje pobjednici, znači da svatko dobije ono što želi. Kad je to nemoguće pokušajte postići dogovor u koje svatko dobije barem nešto od onoga što želi.

Potraži pomoć

Ako problem izgleda nerješiv potraži pomoć

Suglasite se da tražite pomoć posrednika (medijatora). To može biti prijatelj, vršnjak ili odrasla osoba kojoj vjerujete. Posrednik treba omogućiti svima da iskažu svoje gledište i pomoći pronaći rješenje tako da svi budu pobjednici.

Pronađite uzor

Sjetite se ljudi koji su riješili mnoge ozbiljne sukobe.

Pozitivan stav

Budi optimist (očekuj pozitivno). Razmotri stavove drugih. Negativne izjave pretvori u pozitivne. Misli pozitivno. Razmisli što si iz toga naučio. Prisjeti se dobrih iskustava.

Prilog 2.

PROTOKOL O RESTITUCIJI

I. Uvod i pojašnjenje restitucije

Restitucija je provjereni pristup discipliniranju koji podrazumijeva da mladi ljudi čine pogreške. Usmjeravanje mladih ljudi na uočavanje pogreške i njeno ispravljanje, a izbjegavanje kažnjavanja; ovaj pristup razvija umijeće rješavanja problem Kreativna restitucija ne vodi računa samo o negativnom ponašanju nego i o utjecaju tog ponašanja na oštećenog. Oštećenom na kraju treba nadomjestiti ili nadoknaditi štetu. Restitucija je disciplina, ne kazna.

Restitucije se provodi na temelju tri pojma:

1. Ponašanje - Ponašamo se u skladu s onim kako sebe vidimo i s onim u što vjerujemo. Na ponašanje smo motivirani iznutra tj. želimo zadovoljiti potrebe.

2. Potrebe - potreba za pripadanjem, potreba za moći, potreba za slobodom i potreba za zabavom.

3. Uvjerenje/vrijednosti - Vrijednosti – pravila – posljedice

Npr. Poštivanje drugih (vrijednost) – nema ruganja (pravilo) – reći nešto lijepo toj osobi (restitucija)

Razlika između restitucije i discipliniranja

Restitucija = dijete može naučiti popraviti svoje pogreške. Možemo mu pomoći u ispravljanju pogrešaka. Ne stavljamo težište na krivnju ili pogrešku. Zanima nas kako stvar popraviti.

Disciplina = oslanja se na prekršaje i loše vladanje prije negoli na pomoć djetetu da se nauči bolje ponašati

II. Provođenje restitucije

Osoba koja provodi restituciju (učitelj, razrednik, stručni suradnik) utvrđuje činjenično stanje i osobe koje su sudjelovale u sukobu i kršenju dogovorenih pravila ponašanja. U razgovoru s učenikom koji je pogriješio ustanovljava :

- provjeriti razumije li u što vjerujemo,
- restituciju povezati sa samorestitucijom (ako to popraviš što će to govoriti o tebi)
- provjeriti testira li učenik granice i ne pristaje iskreno na restituciju
- je li učenik upoznat s dogovorenim pravilima ponašanja i koja pravila ponašanja je prekršio
- zašto je na taj način reagirao
- kako može popraviti nastalu štetu

U razgovoru s oštećenim ustanovljava da li će prijedlog popravljavanja štete zadovoljiti navedenu osobu

Kako razgovarati?

1. U našoj školi ne prihvaćamo.....
2. U što vjerujemo? (Imamo pravo biti sigurni)
3. Koje je naše pravilo?
4. Što si htio/trebao? (mislio, osjećao, cilj)
5. Je li to dobar način? (jesi li zadovoljan, pomaže li ti da dobiješ što želiš, što to govori o tebi)
6. Kako ćeš popraviti ovu situaciju? (što možeš naučiti iz ovoga, kako popraviti štetu, što govori o tebi kada popraviš štetu)

Preporuke

Dobro je da učenici smišljaju načine popravljivanja štete.

Posljedice po počinitelja trebaju biti :

- povezane s ponašanjem i prekršenim pravilom (vrijednošću),
- ostvarive,
- pomažu u promjeni ponašanja,
- uče samokontroli (dijete uvidi dobrobit pridržavanja pravila),
- ne preoštre da se ne dožive kao kazna.
- slijede neposredno iza neprikladnog ponašanja,
- ne oduzimaju djetetova prava
- pomažu učeniku da shvati što je pravedno kada prekrši pravilo,

Ako učenik i dalje ne želi popraviti pogrešku:

slijedi **discipliniranje** i dogovorene posljedice (uvrštene u Pravilnik o pedagoškim mjerama) npr. time out – vrijeme za razmišljanje, oduzimanje povlastica ili uskraćivanje nekih aktivnosti...

III Pogreške u provođenju restitucije

- ako radimo restituciju bez razgovora o vrijednostima,
- dopuštamo učeniku da naknada bude neugodna posljedica (npr. oduzimanje odmora), a ne ona koja jača osobu – posljedica mora biti u vezi s prekršenim pravilom/vrijednošću i na neki se način mora odnositi na žrtvu,
- koristimo restituciju kao kaznu ili kao ponižavanje ili ga okrivljujemo u razgovoru.

Dobra restitucija imat će sljedeće karakteristike:

- oštećeni će je smatrati prikladnom kompenzacijom,
- zahtijevat će napor onoga koji grešku popravlja,
- ni na koji način ne potiče ponovne greške.

Izvršna restitucija imat će još tri karakteristike:

- bit će relevantna za čitavo područje u kojem je učinjen prijestup,
- bit će povezana s višim vrijednostima ili stavovima kako dijete ne bi smatralo da je restitucija izoliran događaj, već dio šire predodžbe
- osnažuje dijete.

Uspješnu restituciju karakterizira i izbjegavanje nekih negativnih ponašanja u odraslih:

- kritiziranje, okrivljivanje, ljutnja
- osjećaj opterećenosti.

IV. Napomene o restituciji

- Restitucija je ponajprije plan novog ponašanja za kratko razdoblje nakon kojeg dijete evaluira je li to za njega bolji put.
- Evaluacija se temelji na tome kako se dijete osjeća i kako ocjenjuje djelovanje svog ponašanja na ljude oko sebe.
- To je tehnika za traženje djelotvornih rješenja u bolnim situacijama.
- Primjena restitucije je kreativna. Neće nam uvijek biti jasno što treba učiniti, ali treba stalno naglašavati ciljeve koje želimo postići.
- Prvi je naš cilj jačati dijete koje je pogriješilo, jer mu u protivnom dopuštamo da bude neuspješno.
- Drugi nam je cilj zadovoljenje oštećene osobe, čime razredu dajemo poruku da je to mjesto gdje svi mogu zadovoljavati svoje potrebe.

- U obliku restitucije možemo vježbati svoju kreativnost.

Prilog 3.

Što je zlostavljanje?

Zlostavljanje je oblik nasilja koje sadrži ove elemente:

- Osoba je trajno i učestalo izložena negativnim postupcima od strane jedne ili više osoba,
- Cilj zlostavljanja je namjerno i svjesno povređivanje, ponižavanje, zastrašivanje ili izlaganje žrtve neugodnostima,
- Usmjerenost je uvijek na istu osobu,
- Nasilnik bira žrtvu koja je znatno slabija od njega,
- Ponašanje koje se ne može ničim opravdati.

Zlostavljanje nije:

- Jednokratni incident koji se neće ponoviti,
- Prijateljska razmirica, svađa ili nesporazum,
- Slučaj ili pogreška,
- Nenamjerno nanošenje boli,
- Prijateljsko zadirkivanje,
- Nasilno rješavanje sukoba između prijatelja iste moći.

Vrste zlostavljanja:

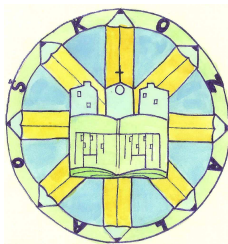
Verbalno — nazivanje pogrđnim imenima, ruganje, omalovažavanje, vrijeđanje, dobacivanje, na bilo kojoj osnovi (etničkoj, nacionalnoj, religijskoj, spolnoj, ...)

Fizičko — udaranje, guranje, rušenje; otimanje i uništavanje stvari

Socijalno — ogovaranje, izbjegavanje, ignoriranje, izoliranje, širenje laži i glasina

Psihološko — prijeteći pogledi, grimase, ismijavanje, neželjeni dodiri i komentari seksualne prirode, uhođenje, iznuđivanje novca, ucjenjivanje

Seksualno

EVIDENCIJA ŠKOLE O SUKOBIMA I NASILJU U ŠKOLI

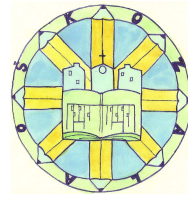
- DATUM : _____
- SUDIONICI DOGAĐAJA

- MJESTO I VRIJEME DOGAĐAJA

- PODUZETE MJERE

- OSOBA KOJA PRIJAVLJUJE DOGAĐAJ :

Potpis

OBRAZAC ZA OPIS DOGAĐAJA

- DATUM : _____
- SUDIONICI DOGAĐAJA

- MJESTO I VRIJEME DOGAĐAJA

- OPIS DOGAĐAJA

- ŠTO MISLIM O UZROCIMA DOGAĐAJA

- MOJE MIŠLJENJE O PODUZETIM MJERAMA

- ŠTO ĆU PODUZETI- REĆI ILI PODUZETI NAKON DOGAĐAJA

- DRUGA MOGUĆA RJEŠENJA – MOJI PRIJEDLOZI

Potpis sudionika

Potpis stručne osobe
